

Семенницький О.В.

аспірант кафедри
оперативно-розшукової діяльності
та спеціальної техніки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ВЗАЄМОДІЯ ПІДРОЗДІЛІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ (КАРНОГО РОЗШУКУ) ЗІ СЛІДЧИМ ПРИ РОЗКРИТТІ ТА РОЗСЛІДУВАННІ ГРАБЕЖІВ І РОЗБІЙНИХ НАПАДІВ

У криміналістиці, кримінальному процесі, теорії оперативно-розшукової діяльності розробка питань взаємодії правоохоронних органів, спеціально створених для боротьби зі злочинністю в межах виконання основних обов'язків, провадиться за різними напрямками. Особливо актуальною є проблема взаємодії правоохоронних органів в ході розкриття, розслідування, попередження організованих злочинів, серед яких переважають тяжкі, у тому числі грабежі і розбійні напади.

Питання взаємодії оперативних підрозділів із слідчими підрозділами по боротьбі зі злочинністю були предметом наукових досліджень таких учених, як О.М. Бандурка, И.Ф. Герасимов, Г.Ю. Дагаєва, И.М. Гуткин, В.П. Корж, Н.В. Салтевський, И.А. Фоліс, В.Ю. Шепітько, А.А. Патик та ін. На жаль, досі відсутні роботи, де б в повному об'ємі розглядалися питання взаємодії кримінальної поліції (кримінального розшуку) із слідчим при розкритті і розслідуванні грабежів і розбійних нападів.

Стаття 5 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» дає перелік підрозділів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність: це оперативні підрозділи Національної поліції кримінальна і спеціальна поліція, а також підрозділи ДБР, СБУ, НАБУ, Служби зовнішньої розвідки України, Державної пограничної служби, управління державної охорони, органів доходів і зборів, орган і установа виконання покарання і слідчий ізолятор Державної кримінально-виконавчої служби України, орган розвідка Міністерство оборона Україна. Перелік органів, підрозділи яких здійснюють оперативно-розшукову діяльність є вичерпним, а проведення такої діяльності іншими органами забороняється [1].

Однією з причин не завжди ефективної роботи з розкриття грабежів та розбійних нападів, є недостатня взаємодія слідчого і оперативного працівника кримінальної поліції (карного розшуку) Національної поліції України (далі – оперативні працівники) при розкритті зазначеного виду злочинів. Невипадково слідчі і оперативні працівники відзначають, що вони мають у своєму розпорядженні методичні рекомендації мають суттєві недоліки, особливо в частині розкриття грабежів та розбійних нападів по

гарячих слідах. У літературі мають місце різні тлумачення поняття розкриття злочину. Ми згодні з О.М. Бандуркою, що під безпосереднім розкриттям злочину слід розуміти затримання злочинця на місці злочину або за свідченням очевидців після його вчинення, отримання оперативної або іншої інформації про особу, що вчинила злочин або місцезнаходження речових доказів, знарядь злочину; встановлення інших фактичних даних, що підтверджують вчинення злочину конкретною особою, знайшли своє підтвердження в ході розслідування і покладені в основу обвинувачення [2, с.62].

Відповідно до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» оперативно-розшукова діяльність є системою гласних і негласних пошукових, розвідувальних та контррозвідувальних заходів, що здійснюються із застосуванням оперативних та оперативно-технічних засобів, здійснюються оперативними підрозділами органів Національної поліції України (далі НПУ) та інших органів, в суворій відповідності до чинного законодавства, спрямована на запобігання та розкриття злочинів [3, с. 155].

Злочини проти власності становлять одну із найпоширеніших і небезпечних груп злочинних діянь, оскільки вони посягають на один з найцінніших соціальних благ право власності. Відповідно до ст.41 Конституції України кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю. Ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Право власності є непорушним.

Спосіб вчинення грабежу та розбійного нападу, зокрема на квартиру (або інше домоволодіння) являє собою взаємопов'язану, заздалегідь узгоджену злочинцями систему дій і прийомів з підготовки, вчинення та приховування грабежі і розбійного нападу і дозволяє зробити висновок про обстановку злочину, психофізіологічні особливості злочинця (або злочинців), мотиви і цілі вчиненого злочину [4, с. 130].

Велике значення для розслідування і розкриття грабежів та розбійних нападів має організація ефективної взаємодії оперативних співробітників кримінальної поліції НПУ зі слідчими.

Під взаємодією оперативних і слідчих підрозділів слід розуміти узгоджену протягом певного часу, чітко скоординовану спільну їх діяльність, засновану на законі і підзаконних актах і спрямовану на вирішення завдань щодо забезпечення належного правопорядку. В даному визначенні можна виділити два основних елементи: *по-перше*, діяльність між підрозділами повинна бути узгодженою. Слідчі та оперативні підрозділи, виконуючи кожен свої функції на основі виробленої узгодженості доповнюють діяльність один одного, створюють взаємні умови для вирішення конкретних завдань. Це підвищує ефективність проведених заходів. *По-друге*, дії кожної зі сторін, спрямовані на спільне вирішення конкретних завдань, повинні відповідати положенням законів та інших підзаконних актів. Процесуальні

дії здійснюються в суворій відповідності до положень Кримінально-процесуального кодексу, а оперативні заходи Законом України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18.02.1992 року, що регулюють цю діяльність [1].

Взаємодія між слідчими та оперативними підрозділами здійснюється в різних організаційних формах. Основними з них є:

Обмін інформацією. Ця основна форма взаємодії створює реальні основи для розслідування злочинів. Відповідно до Наказу МВС від 07.07.2017 № 575 про надходження до органу, підрозділу поліції заяви або повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення уповноважений працівник чергової частини зобов'язаний негайно доповісти керівнику органу досудового розслідування, який визначає слідчого, котрий буде здійснювати досудове розслідування, а також проінформувати керівника органу, підрозділу поліції. Тобто, взаємодія між органами поліції та органами досудового розслідування починається відразу після надходження інформації про кримінальне правопорушення [5]. Своєчасне надходження інформації сторонам, взаємодіючих між собою, має вирішальне значення для і слідчих дій.

Після надходження до органу, підрозділу поліції інформації про вчинення кримінального правопорушення і внесення інформації до Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР) під керівництвом начальника органу, підрозділу поліції здійснюється комплекс першочергових заходів і невідкладних слідчих (розшукових) дій, в тому числі за дорученням слідчого, спрямованих на встановлення особи, яка вчинила кримінальний злочин, і з'ясування всіх обставин події [5]. Без взаємної інформації не може бути взаємодії. Обмін інформацією може здійснюватися письмовим, телефонним способом, способом радіообміну, мобільним і електрозв'язком.

Спільне обговорення думок, пропозицій, висновків за матеріалами справи з питань взаємодії. Для вироблення єдиної думки з того чи іншого питання слідчий і оперативний працівник, як правило, вдаються до спільного обговорення ситуації в справі. При цьому домагаються взаєморозуміння і узгодженості дій, уточнюють питання про межі використання оперативної інформації і можливої тактики шифрування джерел її отримання, уточнюють обов'язки кожного учасника слідчої дії або оперативного заходу.

Спільне планування. Ця форма взаємодії заснована на повній взаємній обізнаності про матеріали, які є в кожному з підрозділів. У процесі спільного планування кожна зі сторін знайомиться з інформацією і на цій основі відпрацьовують план слідчих дій та оперативно-розшукових заходів, визначають шляхи, засоби і способи їх реалізації, узгоджують час і місце спільних дій тощо. Така форма взаємодії додає спільної діяльності цілеспрямованості і більш організованості.

Спільна участь у проведенні окремих слідчих і розшукових дій. Така необхідність часто виникає при проведенні огляду місця події, обшуку, при

переслідуванні злочинця по «свіжим» слідах та ін. Наприклад, відповідно до Наказу МВС від 07.07.2017 № 575 працівник оперативного підрозділу на місці події: негайно інформує слідчого про отримані дані про обставини скоєння кримінального злочину і осіб, які його вчинили, для їх подальшої фіксації шляхом проведення слідчих (розшукових) дій або негласних слідчих (розшукових) дій, а також виконує письмове доручення слідчого про проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій. При їх виконанні користується повноваженнями слідчого. Це дає можливість більш кваліфіковано виконувати слідчі дії і оперативно-розшукові заходи, своєчасно отримувати інформацію, що цікавить про осіб, які вчинили злочин, і відповідним чином на неї реагувати, а також скорочувати терміни їх проведення.

Взаємодія в роботі слідчого і оперативних підрозділів, яка забезпечує спільність слідчих дій і оперативно-розшукових заходів при розслідуванні злочинів, базується на: чітко встановленому законом розмежуванні їх компетенції; узгоджені дії на місці події з метою виявлення і закріплення слідів злочину, розшуку і затримання злочинця, для чого, як правило, створюються слідчо-оперативні групи, в діяльності яких керівну роль займає слідчий, який організовує і визначає напрямки її роботи; спільну участь у розробці плану розслідування у справі і плану окремих, найбільш складних слідчих дій і оперативно - розшукових заходів; систематичному обміні інформацією про стан виконання спільних планів і обставин, що стосуються злочину, який розслідується, і особи, яка його вчинила [6, с. 76].

Враховуючи зазначене, можна зробити наступний висновок: необхідність взаємодії слідчого з оперативним працівником при розкритті та розслідуванні грабежів і розбійних абсолютно очевидна, вона дозволяє в найбільш повному обсязі використовувати специфічні знання, можливості та сили як слідчого, так і оперативних працівників, зосередити зусилля на найбільш важливому напрямку попередженні та розкритті злочинів і їх розслідуванні. На жаль, в практичній діяльності взаємодія слідчого і працівників оперативних служб не досягає такого рівня результативності, який відбивався б на загальному стані охорони громадського порядку і боротьби зі злочинністю. Відбувається це, перш за все, через недосконалість правового регулювання взаємовідносин слідчого і оперативного працівника.

---

1. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 18.02.1992 № 2135-ХІІ.

2. Мелешев С.Б. Особливості діяльності слідчих прокуратури та оперативних працівників при розкритті навмисних вбивств, поєднаних із звалтуванням, по гарячих слідах // Вісник Національного університету внутр. справ. Харків, 2003. Вип. 23. С.61-66.

3. Ліпкан В.А., Никифорчук Д.І., Руденко Н.М. Боротьба з тероризмом: монограф. Москва: Знання України, 2002. 254 с.

4. Телійчук В.Г. Порівняння криміналістичної та оперативно-розшукової характеристики розбійних нападів на квартири громадян // Сучасні проблеми розвитку державності та протидії злочинності: Матеріали III звітної науково-практичної

конференції (17-18 травня 2005 р.) / За заг. ред. В.П. Петкова. Кіровоград: Кіровоградський юридичний інститут НУВС, 2005. С.129-131.

5. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: Наказ МВС України від 07.07.2017 № 575.

6. Фоліс І.А. До питання взаємодії слідчих і оперативних працівників (з практичного досвіду) // Вісник Національного університету внутр. справ. Харків, 2004. Вип. 26. С.75-79.

Сітайло О.М.
ад'юнкту Національної
академії внутрішніх справ

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОВЕДЕННЯ НЕГЛАСНИХ СЛІДЧИХ (РОЗШУКОВИХ) ДІЙ ПІД ЧАС РОЗШУКУ ОБВИНУВАЧЕНОГО ЗА ЗЛОЧИНИ У СФЕРІ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У відповідності до вимог глави 21 КПК України, до видів негласних слідчих (розшукових) дій відноситься: а) негласні слідчі (розшукові) дії, які проводяться виключно у кримінальному провадженні щодо тяжких або тяжких злочинів (ст. ст. 260, 261, 262, 263, 264, 267, 269, 270, 274 КПК України); б) контроль за вчиненням злочину (контрольована поставка, контрольована закупка, оперативна закупка, спеціальний слідчий експеримент, імітування обстановки злочину); виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації; в) негласні слідчі (розшукові) дії, які проводяться незалежно від тяжкості злочину (ч.2 ст 264, ст. 268 КПК України).

Негласні слідчі (розшукові) дії, а саме: установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268 КПК України), спостереження за особою, річчю або місцем (ст. 269 КПК України) у виняткових невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та запобіганням вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину дозволяється проводити до постановлення ухвали слідчого судді.

У такому випадку прокурор зобов'язаний невідкладно після початку такої негласної слідчої (розшукової) дії звернутися з відповідним клопотанням до слідчого судді, яке повинне відповідати вимогам ст. 248 КПК України. У клопотанні не зазначається уповноважений оперативний підрозділ, який має виконувати негласну слідчу (розшукову) дію.

Рішення про проведення негласної слідчої (розшукової) дії слідчий, прокурор викладає в постанові, яка має відповідати вимогам ст.ст. 246, 251 КПК України [1].

У відповідності до вимог ст. 7 Закону України «Про оперативно-